

1234567

יונתן בן עוזיאל

אונקלוס

יג ואילין שמהת בני ישמעאל
 בשמהתהון לתולדתהון
 בוכריה דישמעאל נביות
 וקדר ואדבאל ומבשם:
 יד ומשמע ודומה ומשא:
 טו חדר ותימא יטור נפיש
 וקדמה: טז אילין אינון בני
 (א) נבט. נביות. (ב) וצאיתא. וצייתא.
 לאברהם: יג ואילין שמהת
 בני ישמעאל בשמהתהון
 לתולדתהון בוכריה
 דישמעאל נביות (א)
 וערב ואדבאל ומבשם:
 יד וצמיתא (ב) ושתנקא
 וסוכרא: טו חריפא ותימא
 יטור נפיש וקדמה:
 טז אילין אינון בני
 (א) נבט. נביות. (ב) וצאיתא. וצייתא.
 אלה הם בני ישמעאל

המצרית שפתת שרה
 לאברהם: יג ואלה שמות
 בני ישמעאל בשמותם
 לתולדתם בכר ישמעאל
 נבית וקדר ואדבאל
 ומבשם: יד ומשמע ודומה
 ומשא: טו חדר ותימא
 יטור נפיש וקדמה:
 (א) נבט. נביות. (ב) וצאיתא. וצייתא.

מפסיר טז

רש"י

הזכרות ויזכר אשר ייטצ צעיניו וזא הקצ"ח וזכרו: (יג) בשמותם לתולדתם. סדר לידתן זה חס"ז:
 (טז) בחצריהם. כרכים שאין להם חומה. ותרגומו צפליהון שהם מפולחים לשון פתיחה כמו

תורה שבעל פה

[נא] ומשמע ודומה ומשא, שאנו שומעין
 חרפתינו ושותקין, ונושאים עולם ודומסין,
 ועליהם אמרה תורה אוי מי יחיה משמו אל
 אוי למי שיחיה במלכות ישמעאל. (מדרש הגדול)
 [נב] שנים עשר נשיאם, כמו שאמר הקב"ה
 לאברהם. (שכל טו)

[ו] בכור ישמעאל נבית וקדר, זה עיקר
 מלכות ישמעאל ועליה אומר דוד אויה לי
 כי גרתי משך שכנתי עם אהלי קדר (א). רבי
 אלעזר אום' כך אמר דוד כנסת ישראל צווחת
 אוי לי שנמשכה גירותי ושכנותי עם אהלי קדר,
 אני שלום וכי אדבר המה למלחמה (ב) שהן
 מתנמקין על בגזירותם בכל יום. (מדרש הגדול)
 (א) תהלים קכ, ח. (ב) שם ז.

[נ] עו' פדר"א פ"ט. ובתרגום יוב"ע כאן וקדר תרגם וערב. וראה בדברי הימים א, כט. ישעיה כא, טז. יו, טב.
 יא, ז. ורמיה ב, ז. תהלים קכ, ה. וראה בספר אלדר הדני הוצאת אפשטין צד טו. ובספר היובלים וישמעאל ובניו
 ובני קטורה ויקראו בשם ערבים וישמעאלים. ובמנח"י מביא דב"ר כתי' לונדון יש בסוף הפרשה הוספה בני
 ישמעאל אלפא בית כולח חוץ מג' ב' ג' לסדר כי תשע מאות ושלשים יהיה הגלות ומתקן דצ"ל מגזכ"ץ והפ'י
 בשמות בני ישמעאל שהוזכרו בפסוקים יג—טו נבית וקדר ואדבאל ומבשם ומשמע ודומה יטור נפיש וקדמה
 נמצאו כל האותיות דאלפא ביתא חוץ מן ג' ו' כ' צ' וצ"ל דסמ"ך מתחלה בש"ן שמאלית ומספרם תתק"ל דמונה
 צ' כמו י' היונו ט' מאות. ועו' לקמן מאמר קסה. ופכ"ח פסוק יא, ובמאור עינים פס"ג.

[נא] הרמב"ם באגרת תימן בסופו כתב וכמו שהוכיחו רבותינו לשאת כזרי ישמעאל ושקרו, ולשתוק
 סמנו, וסמנו זה לפסוק שכתוב בשם בניו (היונו בני ישמעאל), ומשמע ודומה ומשא, שמע דום ושא.
 ובהערות מהר"ש העיר דמלשון שהוכיחו רבותינו משמע שהיה לפניו כן במדרש חכמינו זכרונם לברכה. ובכ"י
 ולקום אור האפלה קרא ישמעאל למקצת ילדיו ומשמע ודומה ומשא להראות על תכונה אצילה שהיתה לו והוא
 מיעוט הנקמה אלא ישמע מי שמחרף אותו וידום ויסבול ודחק עצמו כדי לגמול חסד. וכפי בעה"ת בהדר זקנים
 ומשמע, כל השומע שחברו מחרפו, ודומה, ודומם שאינו עושה, ומשא שסובל כל מה שאומר לו, חדר, העושה דבר
 זה זוכה להתחדד בתורה ולומד בה פעמים, ותימא כמו ולומד, יטור ולא עוד אלא שזוכה לשמור, נפיש מצוות
 נפיש, וקדמה, שניתנו מקדם מימים קדמונים. ובסגנון אחר ככתב יד פו' על התורה לרבנו אפרים ז"ל ומשמע
 ודומה ומשא, אלו השמות הגלות נקראו בעוד שישראל הם כפופים תחת יוניהם, ומשמע שהם צריכים לשמוע
 חרפתם וגנותם באזניהם, ודומה שומעים חרפתם מהם ואינם משיבים, ומשא צריכים לסבול עולם הקשה בעוד
 שהם ברשותם ואם עשו כן מה שכרם, הרי שכרם מפורש אחריהם, חדר פו' שיהיו בניו מתדרים וחרפים, ותימא
 פירוש שיהיו בניו מתוללים ובקיאם בתלמוד רכויב וכי תימא, יטור במשמע זוכה לתורה שניתנה בהר סיני כי
 כן תרגמו הר"ם, נפיש פירש פרה ורבה תרגום פרה ורבה נפיש. וקדמה זוכה שיהיה בארץ הקודש שהרי ירושלים
 היא במזרח. [נב] ככתב יד רמזי התורה לר' יואל שנים עשר נשיאם לאמתם, נשיאם כתיב חסר יו"ד